

טמונה בפרשה

ראש השנה

פנינים

"בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון" אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן: וכולן נסקרין בסקירה אחת' (ר"ה יח).

רש"י מפרש שהכוונה היא, שאע"פ שעוברין לפניו זה אחרי זה כבני מרון - נסקרין בסקירה אחת. ישנו פסוק בפרשת האזינו: "א-ל אמונה ואין עול" ויש שפירשוהו שלא כמנהג מלך בשר ודם מנהגו של הקב"ה, מנהג מלך בשר ודם וכן בדיני סנהדרין וכל בית דין שלמטה הוא שאם אדם חוטא ונגזר עליו עונש מיתה, או כל עונש שהוא, החוטא יענש במלוא חומרת דינו למרות שעל ידי כן תיעשה עוולה לאחרים שנשארו כגון אשתו שתישא אלמנה ובניו יתומים וכדומה, אפילו שהם לא אשמו ולא חטאו, בכל זאת אי אפשר להתחשב בצערם ויגונם. אבל מנהג הקב"ה אינו כן, אלא אם יהיה אפילו אחד בכל העולם שיצטרע צער שאינו מגיע לו בכך שהחוטא יענש, אז אין הקב"ה מעניש את החוטא והוא ניצול משום כך. "א-ל אמונה ואין עול", דהיינו שאינו גורם שום עוולה לאף אחד שאינו ראוי לזה הצער. ואף כך ניתן לפרש את דברי הגמרא שאף על פי שכל אחד נידון בפני עצמו ועוברים לפניו כבני מרון אחד אחד, אפילו כן, כולם נסקרין בסקירה אחת ואם יש אחד בכלם שאין מגיע לו הצער - נפטר גם הוא מעונשו. (הסבא מקלם ע"פ תורתו של ר' ישראל מסלנט)

שמעתי עצה לעמוד בדין, ע"פ הגמרא (סנהדרין כז): שאחד מפסולי העדות הוא "שונא". ומי נקרא שונא? - כל שלא דיבר עם חברו מחמת איבה שלושה ימים. אם כן, יראה האדם 'להסתכסך' עם היצר הרע בשלושת הימים שלפני ראש השנה, ולא יאזין לו, ובכך יהיה היצר הרע שונא שלו, הפסול לעדות, ובהגיע יום הדין, לא יוכל להעיד ולהשטיץ כנגד האדם על מעשיו הרעים. ורמז לדבר בפסוק (הושע ו' ב'): "יחינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו". "יחינו" - אם האדם רוצה לצאת זכאי בחיים מן הדין, העצה לכך הוא להתכונן לכך 'מיומיים', ואז, 'ביום השלישי' - של האיבה עם היצר הרע, 'יקימנו ונחיה לפניו' - נצא קיימים וחיים לפניו בדין.

"זתשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה" (ונתנה תוקף)

יש לבאר מהו לשון 'מעבירין', לכאורה היה צריך לומר 'מבטלין'. ועוד, מדוע נאמר שרוע הגזירה עוברת ולא כל הגזירה? ובגמרא (ברכות לד): מסופר, על ר' חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על חולים והיה אומר זה חי וזה מת. ואף שם יש להקשות מדוע היה צריך לומר 'זה מת', הרי יכל לומר רק על החי 'זה חי'? למדנו מזה, שאי אפשר לבטל את הגזירה לגמרי, ולכל היותר שייך להעביר את הגזירה מאדם זה למשנהו, ולכן התפלל שאדם אחר ימות במקומו כעין הפסוק: "ונתתי אדום תחתיו". וכאן, אנו מבקשים שהגזירה תעבור מאיתנו ותלך על שונאינו ומזה יושפע עוד ישועה וארוכה לחולי ישראל. (ע"פ האר"י)

כתוב בשו"ע (או"ח רכ"ה ס"א) שהרואה את חברו לאחר שלושים יום אומר שהחינו, ולאחר 12 חודשים אומר עליו ברוך מחיה המתים, והוא שחביב עליו הרבה ושמה בראייתו. ובמשנה ברורה (ס"ק ד) הביא טעם לברכת מחיה המתים, לפי שבכל שנה האדם נידון בראש השנה ויה"כ אם למוות אם לחיים, ואם רואהו אחר ר"ה ויה"כ הבא הרי עבר עליו דין אם למות אם לאו, ועל כן אומר ברוך מחיה המתים, שניצול ממייתה ב"ה ויה"כ. יש לבאר לפי זה, מדוע הדבר תלוי ב"ב חודשים, הרי לכאורה כל מי שפוגש את חברו בפעם הראשונה מאז שעברו ר"ה ויה"כ יצטרך לברך? ויש לומר: א. בסופו של דבר הברכה תלויה בשמחתו של המברך, וחכמים שיערו שבפחות מ"ב חודש אין שמחה כל כך. ב. הדבר תלוי בשכחת האדם אחרי י"ב חודש, ולא מצינו שכשעברו י"ב חודש ולא עברו ר"ה ויה"כ (כגון בשנה מעוברת) שלא יצטרך לברך. ג. הסיבה לברכה היא מפני שניצול מדין מיתה והתנאי הוא שיראהו לאחר י"ב חודש שכבר נשכח מליבו ויש חידוש בראייתו. (ע"פ תשובות הקוראים ל'שאלה לשלחן החג' ע"ח)

שאלות לשולחן השבת

והחג

א. "היום יעמיד במשפט כל"

יצורי עולמים"

מבואר בכמה מקומות שהדין בראש השנה מתקיים ביום ולא בלילה, כמו שכתוב במדרש (וירא) שאינו דן את ישראל אלא ביום בשעה שהם עסוקים במצוות, וכן בשו"ע (תקצא ח) שכותב שאין ליחיד להתפלל מוסף קודם לג' שעות ביום ומבארים ההלכה שם שהוא מפני שאז נידון העולם.

לפי זה, יש לבאר את המעשה המובא בגמרא (ברכות יח): אודות החסיד ששמע בליל ראש השנה רוחות בבית הקברות אומרות זו לזו מה נגזר על השנה הקרובה והרי טרם החל הדין שמתחיל רק ביום ולא בלילה?

ב. "ותשובה ותפילה וצדקה"

מעבירין את רוע הגזירה"

הגמרא (ר"ה ט"ז) מביאה: 'וא"ר יצחק: ד' דברים מקרעין גזר דינו של אדם. אלו הן: צדקה, צעקה, שינוי השם ושינוי מעשה... ויש אומרים אף שינוי מקום'.

יש לבאר אם כן מדוע לא כתב הפייטן: 'ותשובה ותפילה וצדקה ושינוי השם [ושינוי מקום] מעבירין את רוע הגזירה' ומפני מה השמיט את שינוי השם ושינוי המקום?

הטעם השאלה הינה לומר דיון 210

אלוה השגת והגה.

יגן אלול את גשיותיכם אלהיכם

(32) וקורות, אם ישנם,

21) אכנת מן

הגשיותיכם אלוהיכם.

ישנו ביקוש רב בבתי כנסת ברחבי הארץ לקבל את העלון לקהילה שלהם.

זו ההזדמנות שלכם לזכות בהפצת תורה! ניתן לתרום:

1. בהעברה לבנק לאומי (10) סניף 905 חשבון 5055271, ע"ש 'ביון'. 2. לשלוח שיק למערכת.

תחל שנה וברכותיה!

טמונה בפרשה ראש השנה

הידון א' ת'

- הגשמה לכל אלה **מגילה** באור המופיעה בראש השנה.
- א. יש הנוהגים שלא לאכול בראש השנה
 - ב. אחד מצד הספרים שנפתחים בר"ה -
 - ג. "בספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה ו..."
 - ד. "שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה [כ...]"
 - ה. בערב ר"ה, נהוג לערוך אותה בפני 3 או 10
 - ו. "לשנה טובה תכתב ___ לאלתר"
 - ז. שם אחת הברכות הייחודיות למוסף של ר"ה
 - ח. עקרה שנפקדה בר"ה
 - ט. "וכתוב לחיים ___ כל בני בריתך"
 - י. שם נוסף לראש השנה
 - כ. סימן שנהוג לאכול בסעודת ליל ר"ה
 - ל. "שנהיה ___ ולא ___"
 - מ. שם אחת הברכות הייחודיות למוסף של ר"ה
 - נ. מותר להכין אוכל ___ ביום טוב
 - ס. סימן שנהוג לאכול בסעודת ליל ר"ה
 - ע. הניסיון העשירי שבו נתנסה אברהם אבינו
 - פ. אשתו השניה של אלקנה (צרתה של חנה)
 - צ. אחד מצד הספרים שנפתחים בר"ה -
 - ק. סימן שנהוג לאכול בסעודת ליל ר"ה
 - ר. 3 מהסימנים שנהוג לאכול בסעודת ליל ר"ה
 - ש. מכניסים אותו לפה ומברכים עליו, אך אינו נאכל
 - ת. תפלה שנוהגים לומר בין מנחה לשקיעה

הידון א' ת' - הפוך (משניות ר"ה והפטרות)

- הגשמה לכל אלה **מגילת** באור המופיעה בראש השנה.
- א. תנא שעיכב עדים בעיר לוד
 - ב. פיו של שופר של ראש השנה היה מצופה ב-
 - ג. בו נידונים על המים
 - ד. "ד' ממית ומחיה, ___ שאול ויעל"
 - ה. שם היה המשכן בימי אלקנה
 - ו. אחד מהחדשים, ובו היו השלוחים יוצאים
 - ז. כשהיו משיאין משואות, הביאו כלונסאות של _
 - ח. כך חנה כינתה את עצמה
 - ט. אחד מהחדשים שיש בהם ראשי שנים
 - י. הכהן שחשב שחנה שיכורה
 - ך. "מנעי ___ מבכי ___ מדמעה, כי יש שכר ___"
 - ל. "אז תשמח בתולה ___"
 - ם. "הבן יקיר לי ___ אם ילד ___"
 - ן. "כה אמר ד' מצא ___ במדבר"
 - ס. אחד מבני עלי
 - ע. תנא שרבן גמליאל גזר עליו לבוא אליו
 - ף. סב סביו של אלקנה
 - ץ. המילה הראשונה בשירת חנה
 - ק. כך היתה קרויה החצר שבה היו מתאספים העדים
 - ר. פעם נשתהו העדים מלבוא ונתקלקלו הלווים ב_
 - ש. בלשון זו מקדש ראש בית הדין את החודש
 - ת. תוקעים אף בהם יחד עם השופר במקדש

ואלה שלוחות:

"עלה אלקים בתרועה ד' בקול שופר"
 מדוע נקרא השופר בשם זה ואיזה שם נוסף יש לו? (התשובות במדור התשובות)

מן המדרש

מעשה ברבי עקיבא שהיה חבוש בבית האסורים, והיה רבי יהושע הגרסי משרתו. בכל יום ויום היו מכניסים לו מים במידה ולחם במשקל. יום אחד מצאו שומר בית האסורים ואמר לרבי יהושע: 'היום מימך מרובים, שמא לחתור בית האסורים אתה מבקש' (על ידי שפיכת המים על הרצפה יהיה קל יותר לחפור מבלי להשמיע קול)? שפך חצי מכמות המים והחזיר לרבי יהושע את המחצית הנותרת. כשבא אצל רבי עקיבא, אמר לו 'יהושע, אין אתה יודע שזקן אני וחיי תלויים במים הללו שאתה מביא לי?' (ומדוע הפחתת בשיעור המים?) סח לו את כל אותו המאורע. אמר לו: 'תן לי מים כדי שאטול את ידי בהם'. אמר לו: 'לשתות אינם מספיקים, ואתה רוצה ליטול בהם את ידיך?' אמר לו: 'מה אעשה שחייבים מיתה על אכילה בלא נטילת ידיים (שהעובר על דברי חכמים חייב מיתה) ומוטב שאמות מיתת עצמי ולא אעבור על דעת חברי!' ואכן לא טעם דבר עד שנטל את ידיו. כששמעו חכמים דבר זה, אמרו: 'מה בזקנותו כך, בילדותו (כשהיה יכול לקבל טורח ועינוי) על אחת כמה וכמה! ומה בבית האסורים כך, שלא בבית האסורים על אחת כמה וכמה!'. (ע"פ עירובין כא:)

מילה בהפיעה

במקום שאינו נמוך.
 השרץ נמצא מעוך.
 כי הוא שיקר וגנב.
 שלא זרק את הארנב.
 המונח המזוקק היו מילה בג' אגיות המופיעה בהפיעה, אשר כל שורה בגידיה רומזת להקשר שונה שלה.
 (יגמן כגיב אסר ומיפוי אגיות בג' הגיה דומה)

הגשמה **מגילת** א"י"ה בגיליון הבא

ושפני טמוני חול

שעשועי דאורייתא

כתוב שחנה נפקדה בשלושה בניס: "ותהר ותלד שלשה בנים ושתי בנות". על מי עוד כתוב במפורש בתורה שהיו לו 'שלושה בניס'? (ג תשובות)

* * * *

מצאו נא במשניות ראש השנה:

1. משנה עם המספרים 1, 2, 3.
 2. את שמותיהם של שלושה מהשבטים.
 3. את שמותיהם של 3 מספרי התנ"ך.
 4. מצאו נא בהפטרות של ראש השנה: 7 מילים רצופות שמסתיימות באות י'.
- (הפטרת יוס ב')
5. 2 פסוקים שמתחילים ומסתיימים באות ה'.
- (הפטרת יוס ב')
6. את האות מ' מופיעה 3 פעמים ברציפות.
- (לא באותה מילה) (פעם אחת בכל הפטרה)

מתי אומרים תחנון ביום שאין אומרים בו תחנון?

* * * *

"שהם משתחוים להבל וריק"

יש שרמזו, שהמילה 'וריק' עולה בגימטריא ל'יש"ו' שהוא ודתו הם הריק הרמזו. ובמילה 'הבל' הכוונה לאיסלאם שמורכבת מהאותיות ה' - כנגד 5 תפילות ביום, ב' כנגד שני חגי זבח מוסלמים בשנה והל' הוא כנגד ימי חודש הראמדאן. ויש שביארו על פי הגירסא: 'להבל ולריק' שיחד עולים בגימטריא 'יש"ו ומחמט' - שני מייסדי הדתות הגדולות בעולם - שהם הכל וריק. (ע"פ מחזור ויטרי ועוד)

* * * *

הרה"ק רבי פינחס מקוריץ היה אומר טעם למנהג אכילת אבטיח בראש השנה. מפני שהלבנה מסיבה מאד על גידולו של האבטיח באורה והיא מניעה את כח המים. ודבר זה הוא מגביר את ההתעוררות ואת המתקת הדינים בראש השנה. ולכן יש לאכול האבטיח בראש השנה שגידולו מהלבנה כדי לעורר את החסדים.

טשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לשבוע שעבר: ברכות שרק נשים מברכות: שעשני כרצוני, לשמוע מגילה. ולעדות המזרח גם: שלא עשני גויה שלא עשני שפחה. **חידון א' ת'** - אגוז, בינונים, גזירות טובות, דבש, התרת נדרים, ותיחתם, זכרונות, חנה, טובים, יום הזיכרון, כרתי, לראש לזנב, מלכויות, נפש, סילקא, עקידה, פנינה, צדיקים, קרא, רוביא רימון ראש (ויש האוכלים גם ריאה), שופר, תשליך. **חידון א' ת' הפוך** - ר' עקיבא, זהב, בחג (סוכות), מוריד, שילה, כסלו, ארז, אשה קשת רוח, שבט, עלי, קולך ועיניך לפעולתך, במחול, אפרים שעשועים, חן, פנחס, ר' יהושע, צוף, עלץ, בית יעזק, שיר, 'מקודש', חצוצרות. **שעשועי דאורייתא** - על נח ועל לאה. 1. "סדר תקיעות, שלש, שלש שלש. שעור תקיעה כשלוש תרועות. שעור תרועה כשלוש יבבות. תקע בראשונה, ומשך בשניה כשתים, אין בידו אלא אחת". 2. שמעון, יהודה, אשר. 3. "ראשי דברים", "רבי יהושע", "למלכים". 4. "כי אחרי שובי נחמתי ואחרי הודעי ספקתי". 5. "הנני מביא... ישונו הנה", "הבן יקיר... נאם ד'". 6. "אף מרומם. מקים". "והגידו באיים ממרחק". **ואלה שמות** - קרוי שופר מלשון שפורפת מפני שהוא חלול או מלשון שיפור שהיא מילה המבטאת תיקון או מפני שמאדים את פני התוקע ביופי ושפרירות. שופר נקרא גם קרן ושל כבש נקרא גם יובל. **מילה בפרשה נצבים וילך** - חלה. "התפלל וקבל פניו" - חילה, "בטרם נפל למשכב" - חלה בחולי, "הגיש מאפה במתנה" - חלה היא סוג של מאפה וגם אחת ממתנות הכהונה, "כי פחד מההפגנה" - פחד=חלה (חל מפניך). **טמונות בפרשה** - 1. רימון לסימנא טבא. 2. "כל השופרות כשרים חוץ משל פרה" (פ"ג מ"ב). 3. גזר לסימנא טבא. 4. "אם אינן מכירין אותו" (פ"ב מ"א) 5. תפוח בדבש לסימנא טבא. 6. "כבקרת רועה עדרו", "למעשר בהמה" (פ"א מ"א) 7. "על כסלו מפני החנוכה" (פ"א מ"ג) 8. "ומן המפולת" (פ"ב מ"ה) 9. "ופיו מצופה זהב" (פ"ג מ"ג) 10. "ולירקות" (פ"א מ"א) 11. "וכמה היה רחב", ועוד (פ"ב מ"ו) 12. "ונתקלקלו הלויים בשיר" (פ"ד מ"ד) 13. ?-תמונה ללא פתרון, תחשבו! 14. "והבא הצעיל מן הדלקה" (פ"ב מ"ה) 15. "וסעודות גדולות עושים להם שם" (פ"ב מ"ה) 16. "מעשה בטוביה הרופא" (פ"א מ"ז) 17. ג' ספרים נפתחים ברה"ה. **טמונות בהפטרה** - 1. "פנינה" (א,ב) 2. "וקולה לא ישמע" (א,ג) "מנעי קולך מבכי" (לא,טו) 3. "ילד שעשועים" (לא,יט) 4. "רחל מבכה על בניה" (לא,יד) **שאלה לשלח השבת שופטים** - שאלנו: מדוע יעצו לשלמה להניח כיכר או תינוק על אביו המת כדי שיוכל לטלטלו בשבת (שבת ל:), הרי יכל לטלטל אותו אגב ספר התורה של המלכים התלוי בזרועו? כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. ספרו של המלך אסור בשימוש להדיוט, ולכן אף הוא מוקצה. 2. מפני שידע דוד שעתיד להסתלק בשבת, לכן לא תלה את הס"ת בזרועו. (שפתי צדיק) 3. זו מחלוקת האם המלך חייב לתלות את ספר התורה בזרועו. 4. הסירו ממנו את ספר התורה מיד משום 'לועג לרש'. 5. יצא בלי הספר כי היה מונח לפניו בשעת לימודו הרצוף בשבת ויצא רק לרגע לראות מה מקור הרעש. 6. נפל הס"ת ממנו כשנפל במדרגות. 7. זה לא מכבוד ספר התורה להשתמש בו כדי לטלטל אגבו דבר אחר.

ניתן להשיג את העלון

כמייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com - מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת. באתר: 'לדעת', בכתובת: <http://ladaat.info/gilyonot.aspx> או באתר: 'אידישער ווינקל' (באידיש): <https://yiddishevinkel.com/gilyones> או באתרים: 'דרשו', 'תורת יוסף'. בשכונת בית ישראל בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רחוב בית ישראל 1, ובמערכת.

© כל הזכויות שמורות לאהרן ביי.

ניתן לשלוח תגובות רעיונות והערות למערכת:

קויפמן 17 ירושלים - temunabaparashah@gmail.com

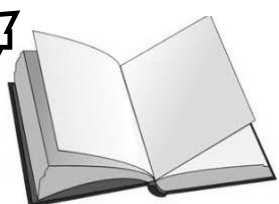
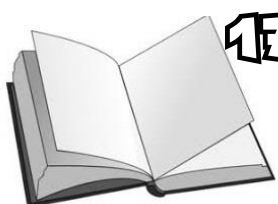
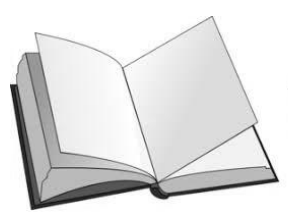
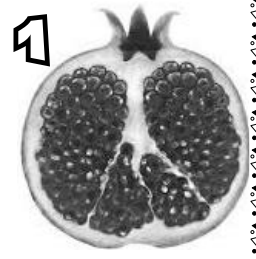
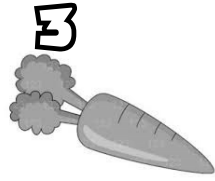
העלון מגיע מדי שבוע לעשרות אלפי משפחות וילדים, המשתמשים בו ללימוד משותף סביב שולחן השבת. מעוניינים להקדיש את העלון לכל מטרה? צרו קשר עם המערכת, או טלפנו: 052-766-5775

טמונות לראש השנה

מקרא רמת קושי: **השגל קשה**

זהו גידון משפחתי הפשוט והמוצק על מושגים הקשורים לראש השנה ואשנינו ר"ה. (תוכלו למצוא גשבות בדף המצורף)
אדיש, כי אין הכוונה להמגיש את הדברים בלא, אלא רק בדרכי רמי וכפא לשון. (מואלף לציין צאק אילדים)
אמה לקבל תעיונות, איצוקים והעלות: temunabaparashah@gmail.com כמייכ להצלפות ארשיית התפוצה והקדשות ניגן אלמו בקשה אמילי הנ"ל

לאחר בין זמכות שמורת

ויהי איש אחד (ש"א א' א' - ב' יא)

הפטרות ר"ה

טמונות בהפטרה

כה אמר ד' (ירמיה לא א' - יט')

4

2

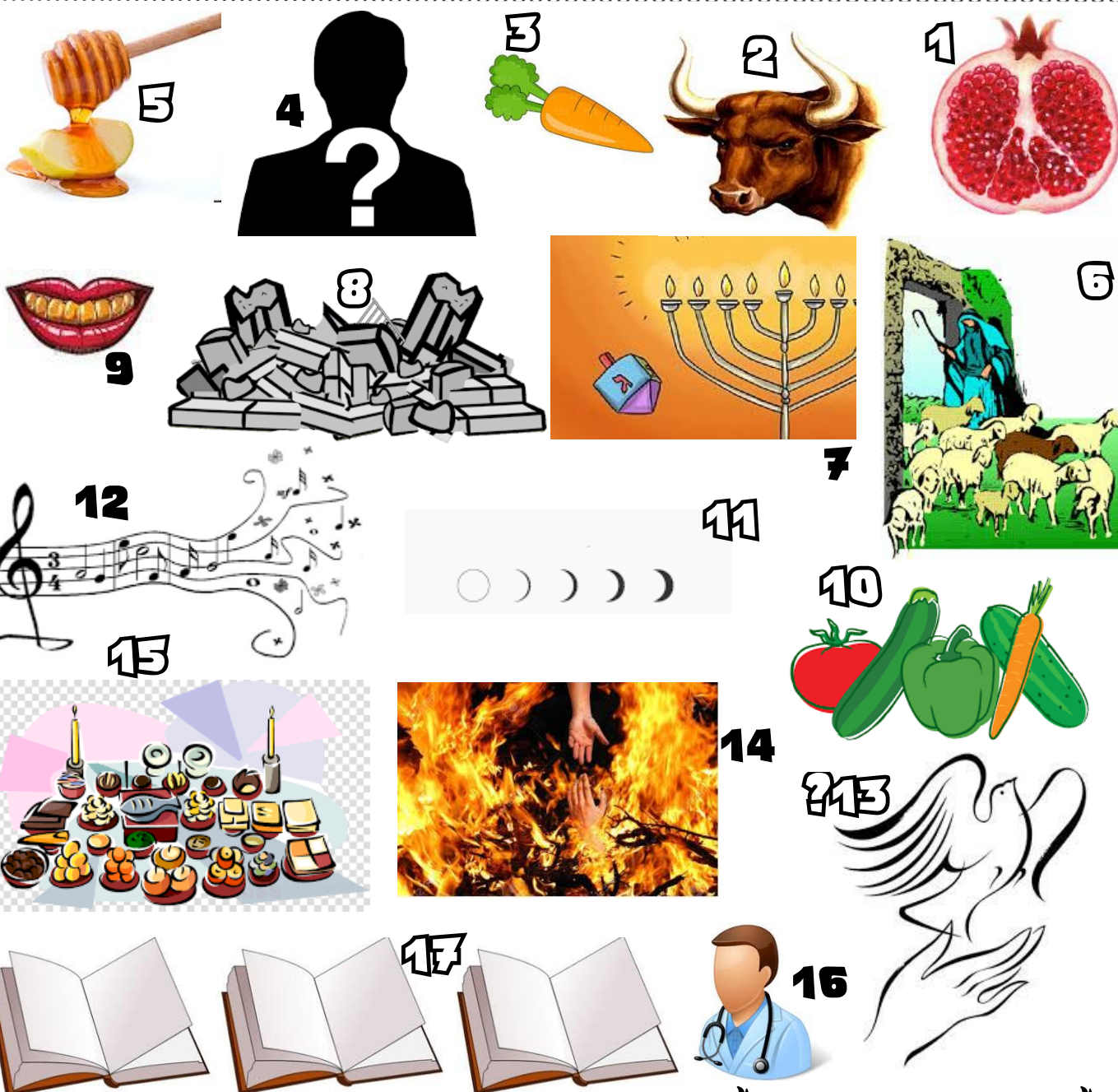
1

טמונות לראש השנה

מקרא רמת קושי: **השגל קשה**

זהו גידון משפחתי המיועד להענות הרומזות על מושגים הקשורים לראש השנה ואמניו ר"ה. (תוכלו למצוא גשבות בדף המזורים)
 אדיש, כי אין הכוונה להמגיש את הדברים בלא, אלא רק בדרכי רמי וכפא לשון. (מואלף לציין צאק לילדים)
 אשמח לקבל תעיונות, איצוקים ותעיונות: temunabaparashah@gmail.com כמייכ להעטרפות ארשיית התפוצה והקדשות ניגן אלול בקשה אמילי הנ"ל

לאתר בין זמכות שמורת

טמונות בהפטרה

הפטרת ר"ה ויהי איש אחד (ש"א א' א' - ב' יא)

כה אמר ד' (ירמיה לא א' - יט')

4 3 2 1